

Siiraa Lakk.17.1

Description

Kutaalee darban keessatti wantoota gurguddaa mushrikooni faalleessanii fi mormaa turan ilaalle jirra. Yeroo mata-duree â€œMormii Mushrikootaaâ€ jedhu ilaala turre, tarii dubbistoonni gariin sila siiran addaan citee jechuun yaadu dandaâ€™u. Mata-dureen kuni siiraa jala waan galuuf barnoonni siiraa addaan hin cinne. Ammas itti fufuun mata duree itti aanu haa ilaallu.

Daâ€™watti duuluuf tooftaalee Mushrikooni fayyadaman

Mushrikooni osoo wanta biraa irratti tokkichoomu baataniyuu ergaa Islaamaa ukkamsu irratti tokko taâ€™anii jiru. Ergaan Islaamaa kuni wallaalummaa isaanii qullaa taasise, hanqinna wantoota isaan gabbaran ifa baase, yaada dogongoraa fi doofummaa isaanii ifatti labsee. Ergaan Islaamaa akka hin babalâ€™anneef yaali baayâ€™ee godhan. Yaaliwwan kanniin keessaa mee muraasa isaanii haala armaan gadiitiin haa ilaallu:

1-Qureeshonni Abu Xaalibin Nabiyyii (SAW) gargaaru fi eegu irraa fageessuf yaalu

Abu Xaalib abbeeraa Nabiyyii (SAW) waan taâ€™eef Nabiyyii ni gargaaraa fi eegaa ture. â€œGaafa tokko Qureeshonni gara Abu Xaalibitti dhufaniiakkana jedhaniin: Ilmi obboleessa keeti kuni iddo walitti qabamnu fi Masjiida keenya keessatti azaa nu godhee jira. Kanaafu, isa nurraa dhoowwi. Abu Xaalibis ni jedhe: Ilmaan abbeerota keeti kunniin iddo isaan walitti qabamanii fi masjida isaanii keessatti akka azaa gootu odeessu. Isaan azaa gochuu dhiisi.â€ Nabiyyiin (SAW) gara samii ija ofii olkaasunakkana jedhe, â€œAduu tana argitanii?â€ Isaanis ni jedhan, â€œEeyyen.â€ Nabiyyiin ni jedhan, â€œOsso aduu tana irraa laboobaa qabsiiftaniyyuu daâ€™waa kana isinirraa dhiisu hin dandaâ€™u.â€ Gabaasa biraa keessatti, â€œYaa abbeeraa koo! Rabbiin kakadhe, dhimma kana akka dhiisuuf osso aduu harka mirgaa kiyya irra, jiâ€™a immoo harka bitaa kiyya irra kaaâ€™anii, hanga Rabbiin ifa baasutti dhimma kana hin dhiisu.â€ [1] Abu Xaalibis ni jedhe: Ilmi obboleessa kiyyaa gonkumaa hin kijibne. Kanaafu haala gaarii taâ€™een deebiâ€™aa.â€ [2] Qureeshonni Nabiyyii (SAW) karaa maatitiin dhiibbaa uumuu yaali baayâ€™ee goote. Garuu yaalin hundi ni fashalaâ€™e.

Dhimmi Abu Xaalib ilma obboleessa isaa eegu fi isa gargaaru irratti jabaachuun ni cime. Kuni Qureeshota irratti yaaddo, hinaafi fi mala baasu dabale. Gama isaanitiin abdii kutuun yaali biraa akka yaalan isaan taasise. Dargaggeessa maqaan isaa Umaarah bin Al-Waliid bin Mughirah jedhamu qabachuun gara Abu Xaalib deeman. Abu Xaalibin ni jedhan: Yaa Abu Xaalib kuni Umaarah bin Waliid. Qureeshota keessatti dargaggeessa hundarra humna qabuu fi bareedaa taâ€™eedha. Isa fudhadhu, si gargaaraati. Yoo ajjeefame immoo gumaan kee taâ€™a. Akka ilmaatti godhadhu, inni keeti. Ilma obboleessa keeti immoo nuuf kenni. Inni amanti keeti fi abbooti keeti faallesse, ummata kee bittineesse, yaada fi ilaalcha keenya akka doofummaatti ilaale. Kanaafu, isa haa ajjeesnu. Dhiira dhiiran waan taâ€™eef inni homaayyu miti.â€ Abu Xaalibis ni jedhe, â€œRabbitin kakadhe! Daldalli isin naaf dhiyeessitan ee fokkate! Ilma keessan naaf kennitani ani isiniif isa qallaba. Ani immoo ilma kiyya isiniif kennee, isin isa ajjeeftu. Rabbitin kakadhe! Kuni gonkumaa waan hin taanedha.â€

Dhugumatti namni Nabiyyi eeguu fi gargaaruuf dhiirummaa Abu Xaalib qabu argee ni dinqisiifata. Abu Xaalib gahuumsa ofii gahuumsa ilma obboleessa isaa Muhammad (SAW) waliin hidhaa cimaa hidhe. Hogganaa bani Haashim waan taâ€™eeif Rasuula gargaaruuf duâ€™aa fi jiruu irratti banii Haashimii fi bani Muxxalib bakka tokkotti tokkichoombse. Ilma obboleessa isaatiif eeggumsa guddaa homaayyuu hin fudhannee godheef. Miseensa maatii keessaa namni isaan waliin tokkichoombu dide Abu Lahab abaarramaa badiin isaa Qurâ€™aanaa keessatti ibsameedha.

Yommuu Abu Lahab Nabiyyii (SAW) arrabsu, Hamzaan isatti bahuun xiyya isaatin Abu Lahabin madeesse. Akkana jedheen: Ani osoo amanti isaa irra jiru Muhamadin arrabsitaa? Yoo dandeessa san (xiyya) deebisi.â€

2-Ergaa Nabiyyii (SAW) Maqaa xureessu

Yeroo waqtin hajjii gahuu namoonni ergaa Islaamaa akka hin fudhanneef, nabiyyi maqaa xureessu jalqaban. Kutaar darbe keessatti maqaa nabiyyiif baasu qaban Waliid ibn Mughiirah waliin akka mariâ€™atan ilaalle turre. Marii isaanii duubatti deebiâ€™uun ilaalun ni dandaâ€™ama:

<http://sammubani.com/2019/09/23/siiraa-lakk-16/#more-11590>

3-Rakkinnaa fi azaa Nabiyyii (SAW) irra gahee

Nabiyyiin (SAW) urga ergaa Islaamaa ifatti baasu jalqabe irraa kaasee hanga gara Madiinaa godaanutti Qureeshonni isa azaa gochuu fi rakkisuu irraa hin dhaabbannee. Kanaafi, aayaanni Qurâ€™aanaa yeroo san buâ€™an Nabiyyii (SAW) akka obsuu fi abdi hin kunne ajaju. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) ni jedha:

وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَأَهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا
١٠

â€œWanta isaan jedhan irratti obsi, fageenya gaarii isaan irraa fagaadhu.â€ Suuratu Al-Muzzamil 73:10

Aayah tana keessatti, mushrikoonni wallaalonni sanama gabbaran, arrabsoo isa arrabsanii fi azaa isaanii irratti nabiyyiin (SAW) akka obsu ajaja. Gowwootaa fi wallaaltota waliin walitti nyakkisu osoo hin taâ€™in haala gaariin akka irraa fagaatus ni ajaja.

Ammas aayah biraat keessatti ni jedha:

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ إِذَا أَتَاهُمْ كَفُورًا
٢٤

â€œMurtii Gooftaa keetitiif obsi. Isaan keessaa nama badii hojjataa yookiin kafaraa taâ€™eeif hin ajajamin.â€ Suuratu Al-Insaan 76:24

Murtiin Rabbii takkaa qormaata fi balaa namatti buâ€™u taâ€™a, takkaa immoo murtiwwan (hukmiwwan) shariâ€™aa taâ€™a. Azaan Mushrikoota irraa Nabiyyii tuqu qormaata waan taâ€™eeif kana irratti obsa barbaachisa. Ammas, ergaa Islaama ummati geessun, salaata salaatu fi dirqamoonni

Islaama biroo obsa guddaa barbaadu. Kanaafu, kana hundarratti obsi. Namoonni ergaa Islaama faalleessan hawaasa keessaa waan hin dhabamneef, **â€œenama badii hojjataa yookiin kafaraa taâ€™eef hin ajajamin.**â€• Namoonni badii hojjatanii fi kaafironni badii akka raawwatan ykn Islaama akka hin hordofne waan ajajaniif, isaaniif ajajamuun badii malee homaa hin fidu.

Akka fakkeenyatti azaa fi rakkina Nabiyyii (SAW) muudate muraasa isaanii haala armaan gadiitiin dhiyeessun ni dandaâ€™ama:

1-Gaafa tokko Abu Jahl miseensota Qureeshota keessaa namoota muraasan ni jedhe: Muhammad isin jidduutti biyyee irratti ni sujuudaa?â€• Isaanis ni jedhan, â€œEeyyeen.â€• Innis ni jedhe, â€œLaati fi Uzzaan kakadhe, isaa kana hojjatu yoo argee, morma isaatirra ijjadha.â€• San booda osoo nabiyyiin (SAW) salaatu morma isaatirra ijachuu ifti dhufe. Abu Jahl yommuu Nabiyyitti dhiyaatu homaa hin turre duubatti jedhe dheessu malee. Osoo Nabiyyi bira hin gahin nahee duubatti deebiâ€™e. Isaan ni jedhame, â€œMaal taate?â€• Innis ni jedhe, â€œDhugumatti, anaa fi isa jidduu bolloo ibiddaa, wanta rifachiisaa fi koolatu jira.â€• Nabiyyiin (SAW) wanta gaafa san taâ€™e akkana jechuun ifa baasan, â€œOsso natti dhiyaate silaa Malaaykanni kutaa kutaan isa cicciruu turan.â€•

2-Abdullah ibn Masâ€™uud akka gabaasetti, Osoo Nabiyyiin (SAW) Kaâ€™abaa biratti salaatu gareen Qureeshotaa walitti qabamuun isaan keessaa tokko akkana jedhe: â€œGara nama agarsiisaaf salaatu kana hin argitanii? Isin keessaa eenyutu Jazuura (gaala qalmaaf dhiyaatte) warra ebalu bira deemun macaree, dhiigaa fi garaa irraa wanta hafee fidaa? Ergasii yommuu inni sujuudu ceeku isaa lamaan jiduu irra kaaâ€™a. Isaan keessaa namni hundarra gadhee taâ€™e hojii fokkuu kana hojjachuf kaâ€™e. Yommuu Ergamaan Rabbii (SAW) sujuudan macaree fi dhiiga gaalaa fidee ceequ lamaan jidduu kaaâ€™e. Nabiyyiin (SAW) akkuma sujuudetti ture. Namoonni hojii kana hojjatan immoo kolfa irraa kan kaâ€™e gariin garii irratti hanga kufanitti ni kolfan. Namni wayii Faaximah biraan darbee [gocha kana itti hime]. Faaximaan yeroo san mucayyoo xiqqoo ture. Ishiin ishiin arrabsutti qajeelte. Nabiyyiin (SAW) yommuu salaata xumuru ni jedhe, â€œYaa Rabbii! Qureeshota adabii.â€• (siâ€™a sadii jedhan). Ergasii tokkoon tokkoon maqaa dhayee: â€œYaa Rabbii! Amr bin Hishaam (Abu Jahl), Utbah bin Rabiâ€™ah, Sheybah ibn Rabiâ€™ah, Waliid ibn Utbah, Umayyah ibn Khalaf, Uqbah ibn Abi Muâ€™iix fi Umaarah ibn Waliid adabi.â€• Abdullah ibn Masâ€™uud ni jedha, â€œRabbiin kakadhee! Namoota armaan olitti maqaan issaanii dhayamee Guyyaa lola Badrii dhayamanii ajjeefaman. Ergasii Al-Qaliibitti harkifaman. Al-Qaliib biiri (boolloo gadi fagoo) Badriiti. Ergasii Ergamaan Rabbii (SAW) ni jedhan, â€œWarri Qaliib abaarsaan hordofaman.â€• (Kuni tarii Duâ€™aayi Nabiyyiin isaanitti godhan taâ€™uu dandaâ€™a.) [Sahih Al-Bukhaari 520](#)

Gabaasni biraan akka addeessitu namni macaree gaalaa nabiyyii irratti darbee Uqbah ibn Abi Muâ€™iix. Namni hojii fokkuu kana akka hojjatu itti kakaase immo Abu Jahl. Gareen Qureeshota duâ€™aayin nabiyyiin (SAW) dhiibbaa isaan irratti fide, dhimmichi baayâ€™ee isaan irratti ulfaate. Sababni isaas, duâ€™aayin Makkaan keessatti akka qeebalamtutti ilaalu.

3-Matootin Qureesha walitti qabamuun Nabiyyii (SAW) rukutuu- gaafa tokko matootin Qureeshaa Kaâ€™abaa cinaatti walitti qabamuun waaâ€™ee Nabiyyii (SAW) haasawan. Ni jedhan, â€œDhimma namticha kanaa irratti obsuu caalaa dhimma obsa guddaa gaafatu gonkumaa hin argine. Yaada fi ilaalcha keenya akka doofummaati ilaale, wanta gabbarru ni arrabse. Dhugumatti isa irraa dhimma guddaa irratti

obsinee jirra.â€¢ Osoo isaan haala kana keessa jiranu, Rasuulli (SAW) isaanitti bahe. Akka namni tokkichi utaalutti utaalani isa marsan. Akkanas jedhaniin, â€œAkkana akkana kan jedhu sihi.â€¢ Innis ni jedhe, â€œEeyyeen, anatu akkas jedha.â€¢ Ergasii isaan keessaa namtichi tokko [nabiyyiin loluuf] uffata isaa qabe. Ergasii Abu Bakr dhufee nabiyyii fi isaan jidduu dhaabbate. Abu Bakris booyaa akkana jedhe, â€œNama â€˜Gooftaan kiyyaa Allah dhaâ€™ waan jedheef ajjeeftu sila?â€¢

4-Abbeeran Nabiyyii Abu Lahab namoota hunda caalaa diina Nabiyyii (SAW) ture. Niitin Abu Lahab ummu Jamiilis isaaf diina guddoo turte. Hariiroo Nabiyyii fi namoota jidduu jiru balleessuuf oduu oli gadi guurti, karaa inni irra deemu irra qoree keetti. Balbala isaa irratti balfa (koshaasha) gatti. Abu Lahabi fi ishii ilaachise suuraan Qurâ€™aanaa ni buâ€™e:

﴿تَبَّتْ يَدَآءِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۝ مَا أَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝ سَيَصْلَى نَارًا ۝
ذَاتَ لَهَبٍ ۝ وَأُمَرَأَةٌ وَحَمَالَةٌ أَلْحَظَ ۝ فِي جَيْدِهَا حَبْلٌ مِّنْ مَسَدٍ ۝﴾

â€œ(1)-Harki lamaan Abu Lahab badan, innis bade. (2)-Qabeenyi isaatii fi wanti inni hore isa hin fayyanne. (3)-Ibidda [bobayaa] laboobaa qabdu ni seena. Niitin isaas baadhattu qoraanii tan taate [ibidda ni seentii]. Morma ishii irra haada quunce teemira irraa taâ€™etu jira.â€¢ Suuratu Al-Masad 111:1-5

Yommuu waaâ€™ee ishiiitii fi jaarsa ishii ilaachisee Qurâ€™aana irraa wanta buâ€™e dhageessu, Kaâ€™aba biratti gara Nabiyyii (SAW) dhufte. Abu Bakr Nabiyyii waliin Kaâ€™aba bira taaâ€™u ture. Umm Jamiil harka ishiitti dhagaa qabachuun isaan lamaan bira dhaabbatte ni jettee, â€œYaa Abu Bakr Saahibni (hiriyyaan) kee eessa jiraa? Walaleesse akka na arrabsu na gahee jira. Rabbiin kakadhe, osoo isa arge dhagaa kanaan isa rukutaa ture.â€¢ Ergasi garagaltee deemte. Abu Bakr ni jedhe: Yaa Ergamaa Rabbii! Ishiin kan si hin argine taâ€™uu ni yaaddaa?â€¢ Nabiyyiinis ni jedhe: Rabbiin na arguu irraa ishii dhoowwe jira.â€¢

Abu Lahab jiruu isaa guutuu Islaaman loluuf fixe. Iddoo gabayaa, namoonni walitti qabamanii fi yeroo hajjii yommuu Nabiyyin namoota Islaamatti waamu Abu Lahab isa hordofuun dubbii isaa addaan kutaa fi arrabsaa ture.

Kunniin azaa fi rakkina muraasaa Qureeshonni Nabiyyii (SAW) dukkana keessaa isaan baasuf dhufe irraan gahaniidha. Ibidda irraa akka baraaramanii fi dukkana wallaalammaa fi shirkii keessaa akka bahaniif gara Islaamaatti isaan waama. Isaan immoo rakkisuu fi azaa gochuun itti deebisu. Nama waan gaarii namaaf yaadu fi waan gaaritti nama affeero rakkisuu fi arrabsuun goowwummaa fi doofummaa malee wanta biraa taâ€™uu dandaâ€™aa?

Baroota Asirraa Baratamu

âœ,Namni Islaama qabate akkanumatti osoo hin rakkifaminii fi hin qoramin kan hafu osoo hin taâ€™in, rakkoleen adda addaa isa qunnamu. Nabiyyii (SAW) fakkeenya godhachuun obsuu qaba. Rakkoo fi balaan hangana hin jedhamne nabiyyiitti ni buâ€™e. garuu san hunda obsaan dabarse.

âœ,Gowwoonni fi wallaalonni yommuu nama arrabsan, akkuma isaan nama arrabsan isaan arrabsu osoo

hin taâ€™in, dubbii gaarii isaanitti dubbachuu yookiin immoo guutumatti irraa garagalani deemudha. Aayan Qurâ€™aanaa jalqaba irratti eerre kanumatti ajajji.â€œ**Wanta isaan jedhan irratti obsi, fageenya gaarii isaan irraa fagaadhu.**â€

âœ, Humnoonni badii kaayyoo qabatan irraa duubatti nama deebisuuf yommuu carraaqan ijjannoo qabaachu fi obsuun barbaachisaadha. Nabiyyiin (SAW) akkana jechuun ijjannoo isaa ibse, âœ Yaa abbeeraa koo! Rabbiin kakadhe, dhimma kana akka dhiisuuf osoo aduu harka mirgaa kiyya irra, jiâ€™a immoo harka bitaa kiyya irra kaaâ€™anii, dhimma kana hin dhiisu.â€

âœ, Namoonni harâ€™a haqa malee nama rakkisan dhumarratti jazaa ofii ni argatu. Namoonni Nabiyyii (SAW) irratti macaree gaalaa darban Guyyaa lola Badri salphachuun boolloo tokko keessatti walitti guuraman.

Kitaabban wabii:

[1] Siiratu Nabawi-188, Abul Hasan Al-Nadawi

[2] As-Siiratu Nabawiyyatiâ€“fuula 131, 143-145, Alii Muhammad Sallaabi, Noble Life of The Prophet [English] 1/381-386

Date Created

October 5, 2019

Author

admin